

Redakatoriaus žodis

Eugenijus Dunajevus

Vilniaus universitetas
eugenijus.dunajevus@sf.vu.lt

2022 m. spalio 14 d. Vilniaus universitete vyko II kasmetinė socialinės politikos konferencija „Gyvenimo kelias ir jo krizės: kaip (ar) veikia Lietuvos socialinė politika?“. Konferenciją organizavo Vilniaus universiteto Sociologijos ir socialinio darbo instituto Socialinės politikos katedra.

Konferencija buvo skirta socialinės politikos atsakui, poveikiui, iššūkiams ir galimybėms reaguojant į skirtingais gyvenimo etapais patiriamas gyvenimo krizes analizuoti.

Susirinkusius konferencijos dalyvius sveikino Vilniaus universiteto rektorius profesorius Rimvydas Petrauskas. Sveikinimo kalboje rektorius pažymėjo, kad socialinė politika yra ta sritis, kur turėtų būti matoma universitetų lyderystė ir būtent mokslininkų, dirbančių universitetuose, idėjos ir tyrimai galėtų tapti politinių sprendimų pamatu.

Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos sveikinimą konferencijos dalyviams perdavė Ekonominės ir socialinės politikos grupės vadovė, Prezidento vyriausioji patarėja Irena Segalovičienė. Konferencijos dalyvių sveikinime Prezidentas pabrėžė, kad efektyvi socialinės apsaugos sistema yra vienas iš esminių visuomenės atsparumo kriziniam laikotarpiui ramsčių.

Konferencijos dalyvius taip pat sveikino Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Mindaugas Lingė. Komiteto pirmininkas palinkėjo mokslininkams, tyrėjams tirti, analizuoti problemas, kas taptų pagrindu politiniams sprendimams.

Plenarinį pranešimą „Lietuvos atsakas į Ukrainos pabėgėlių krizę“ konferencijoje skaitė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo viceministrė Justina Jakštienė. Viceministrė pristatė, kaip Lietuvos organizacijos susitelkė sprendžiant Ukrainos pabėgėlių krizę, apibūdino teikiamas pagalbos priemones, iššūkius, su kuriais susiduriama sprendžiant pabėgėlių problemas, bei valstybinių, savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų ir piliečių, savanorių bendradarbiavimą.

Po plenarinio pranešimo vyko diskusija apie Lietuvos atsaką į Ukrainos pabėgėlių krizę įvairiais lygmenimis – valstybės, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų sąveiką organizuojant pagalbą ir paslaugas pabėgėliams, apie visuomenės savaiminę mobilizaciją renkant paramą Ukrainos pabėgėliams ir Ukrainai. Diskusijoje dalyvavo Prezidento vyriausioji patarėja Irena Segalovičienė, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrės patarėja Agneta Ladek, „Caritas Lietuva“ generalinė sekretorė Deimantė Bukeikaitė ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo viceministrė Justina Jakštienė. Disku-

siją moderavo Vilniaus universkieto docentė Daiva Skučienė. Diskusijos dalyvės pažymėjo nevyriausybinių organizacijų, piliečių ir savanorių reikšmingą vaidmenį sprendžiant pabėgėlių krizę. Iš tiesų, tai yra gana naujas reiškinys, kai nevyriausybines organizacijas, piliečiai ir savanoriai yra įvardijami kaip lygiaverčiai veikėjai sprendžiant visą šalį apimančias problemas, nes tradiciškai nevyriausybinių organizacijų, piliečių ir savanorių vaidmuo Lietuvoje buvo suprantamas kaip fragmentinis ir neapibrėžtas (Šilinskytė, 2013; Vorevičienė, 2016; Staliūnas, J., Stasiukynas, A. ir Šukvietienė, A., 2021).

Tai, kad valdžios organizacijų atstovai pamatė nevyriausybines organizacijas, piliečius ir savanorius kaip potencialius lygiaverčius partnerius, su kuriais veikiant kartu galima efektyviai spręsti įvairias viešosios politikos problemas, paskatino valdžios organizacijų „tyrimų užsakymą“ socialinių mokslų atstovams.

Pirma, tai atsakymai į klausimus, kaip galima sutelkti nevyriausybines organizacijas, piliečius ir savanorius kolektyviniam veiksmui, arba, kitaip tariant, kaip būtų galima pakartoti tą nevyriausybinių organizacijų, piliečių ir savanorių aktyvumą, kuris buvo susidūrus su Ukrainos pabėgėlių krize.

Antra, valdžios organizacijoms svarbu ne tik žinoti ir gebėti skatinti nevyriausybinių organizacijų, piliečių ir savanorių sutelktumą kolektyviniam veiksmui, bet ir kaip išlaikyti kolektyvinio veiksmo tvarumą, arba, kitaip tariant, ką reikia daryti, kad nevyriausybines organizacijas, piliečiai ir savanoriai „neperdegtų“, nepavargtų, turėtų išteklių vykdyti savo veiklą ir kt.

Trečia, valdžios organizacijos nori žinoti, kaip būtų galima į nevyriausybinių organizacijų, piliečių ir savanorių veiklą įtraukti kitas viešosios politikos sritis ir visiems kartu spręsti įvairiausias viešosios politikos problemas. Reikia pažymėti, kad Lietuvos socialinių mokslų atstovai gana plačiai yra tyrę šiuos iškeltus probleminius klausimus. Pavyzdžiui: Žiliukaitė, R.; Ramonaitė, A.; Nevinskaitė, L.; Beresnevičiūtė, V.; Vinogradnaitė, I., 2006; Genys, D., 2010; Žiliukaitė, R., 2010; Genys, D., 2012; Žiliūkaitė, R., 2012; Vorevičienė, J.; Butkevičienė, E., 2017; Staliūnas, J.; Stasiukynas, A.; Šukvietienė, A., 2021 ir daugelis kitų.

Iš tiesų problema yra ne tai, kad trūksta tokių tyrimų, o kad jie „nesuprantami“ politikams, viešojo sektoriaus organizacijų darbuotojams; ir tikrai ne todėl, kad jie būtų nekompetentingi, bet todėl, kad mokslininkai pirmiausia rašo kitiems mokslininkams, o ne politikams, valdžios organizacijų darbuotojams ar plačiajai visuomenei. Kita vertus, ir viešojo sektoriaus organizacijų ir institucijų komunikacija yra „nesuprantama“ akademinai bendruomenei.

Kaip būtų galima spręsti šią problemą? Čia svarbūs du dalykai. Visų pirma reikėtų, kad atsirastų „erdvė“, kur galėtų susitikti, sąveikauti, komunikuoti akademinės bendruomenės nariai bei viešųjų organizacijų ir institucijų nariai. Kaip tai padaryti? Viena, akademinės bendruomenės nariai turi būti ne tik savo bendruomenės, bet ir valdžios organizacijų nariais (nors tokiu atveju dažniausiai nukenčia karjeros galimybės, todėl tą reikia spręsti), savo ruožtu, kad valdžios organizacijų nariai būtų ir akademinės bendruomenės nariais. Antras dalykas, reikia racionalizuoti komunikaciją kaip tai siūlo padaryti Jürgen'as Habermas, tam, kad vieni kitus tiesiog galėtume suprasti.

Po plenarinės diskusijos buvo skaitomi įvairių socialinių mokslų atstovų pranešimai apie gyvenimo kelio krizes. Pranešimai buvo suskirstyti į tokias temines sekcijas: Šeima, vaikai ir jaunimas: tarp krizės ir klestėjimo; Įtrauki visuomenė ir darbo rinka: ar tokie esame? Aktyvus senėjimas ir žmonių su negalia įtrauktis: Iššūkiai ir sprendimai. Su mokslinių pranešimų santraukomis galima susipažinti šio STEPP numerio puslapiuose, o pranešimus išklausti „youtube“ platformoje adresu: <https://youtu.be/oBGfBjJijPY>.

Literatūra

- Bučaitė-Vilkė, J.; Motiejūnaitė, D. (2011). Tarpinstitucinės partnerystės ir pilietinio sektoriaus vaidmuo, sprendžiant vietos problemas. *Socialinis darbas*, 10(1), 86–92.
- Genys, D. (2010). Pilietinio įgalumo iššūkiai: dviejų simptomiškų pilietinių bylų tyrimas. *Darbai ir dienos*, 53, 207–224.
- Genys, D. (2012). Lietuvos pilietinės visuomenės galia ir jos ribos. *Darbai ir dienos*, 57, 121–139.
- Staliūnas, J.; Stasiukynas, A.; Šukvietienė, A. (2021). Savanorystė Lietuvoje – socialinio kapitalo perspektyva. *Socialiniai tyrimai*, 44(2), 49–60.
- Šilinskytė, A. (2013). Nevyriausybinių organizacijų veikla ir vaidmuo Lietuvoje. *Viešoji politika ir administravimas*, 12(2), 326–338.
- Vorevičienė, J. (2016). Trečiasis sektorius ir socialinė gerovė: nevyriausybinių organizacijų vaidmuo gerovės valstybėje. *Kultūra ir visuomenė: socialinių tyrimų žurnalas*, 7, 49–71.
- Vorevičienė, J.; Butkevičienė, E. (2017). Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas įgyvendinant šeimos politiką: Kauno miesto savivaldybės atvejis. *Viešoji politika ir administravimas*, 16(1), 121–137.
- Žiliukaitė, R. (2012). Quantitative growth of the NGO sector in Lithuania: when the number of organizations increases without significant effects on participation level. *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 30(1), 242–257.
- Žiliukaitė, R.; Ramonaitė, A.; Nevinskaitė, L.; Beresnevičiūtė, V.; Vinogradnaitė, I. (2006). *Neatrasta galia: Lietuvos pilietinės visuomenės žemėlapis*. Vilnius: Versus aureus.
- Žiliukaitė, R. (2010). Pilietinių veiklų rizikos ir motyvacija dalyvauti pilietinėse veiklose šiandieninėje Lietuvos visuomenėje. *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 2, 116–130.